

Силабус курсу:

**МОДЕЛІ І МЕТОДИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В
АНАЛІЗІ І АУДИТІ**



Ступінь вищої освіти:

Магістр

Спеціальність:

Облік і оподаткування

Рік підготовки:

1

Семестр викладання:

Осінній

Кількість кредитів ЕКТС:

5

Мова(-и) викладання:

українська

Вид семестрового контролю

іспит

Автор курсу та лектор:

д.е.н. проф. Клюс Юлія Ігорівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

завідувачка кафедри обліку і оподаткування

посада

klius@snu.edu.ua

+380505610453

Viber за номером
телефону

електронна адреса

телефон

месенджер

407ГК аудиторія кафедри
ОбОп

консультацій

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Роль управлінських рішень значно зросла в умовах ринкової економіки, динамічного розвитку підприємництва на основі впровадження нової техніки і технологій. Як показує практика, наукова обґрунтованість управлінських рішень потребує комплексного врахування взаємодії внутрішніх і зовнішніх факторів середовища, в якому ці рішення будуть реалізовані і їх всебічного аналізу, що вимагає відповідного обсягу достовірної інформації. При аналізі внутрішнього середовища це може бути як система документації первинного бухгалтерського обліку чи техніко-технологічні норми і відповідні фактичні розрахунки, при аналізі зовнішнього середовища – фінансова звітність підприємств та інформаційні дані, одержані внаслідок проведення анкетування, експертних оцінок і т.п.

Результати навчання:

Після завершення цього курсу студент:

- знатиме: теоретико-методологічні основи системного аналізу управлінських проблем; методологічні підходи до прийняття рішень, методологічні основи оцінки ефективності рішень, види моделей і методів, методик прийняття рішень; концепцію програмно-цільового підходу в обґрунтуванні управлінських рішень; будову процесу прийняття рішень та позицювання в ньому аналізу і аудиту; критерії оцінки альтернатив рішень для підготовки оптимального проекту рішення в умовах визначеності і невизначеності; просторово-часові моделі аналізу беззбитковості діяльності; методи аналізу результатів і витрат у прийнятті рішень з врахуванням (недопущенням) втраченої вигоди (аналіз вигід і витрат); зміст методів і моделей аналітичного обґрунтування ситуаційних рішень; зміст методів і моделей аналітичного обґрунтування: рішень з оптимізації операцій із управління матеріальними запасами, інвестиційних фінансових рішень, рішень, що забезпечують нормалізацію, змінення фінансового стану підприємства; процес розробки, прийняття і реалізації стратегічного управлінського рішення, моделі алгоритмічних і евристичних стратегічних рішень та аналітичні методи їх реалізації.
- вмітиме: застосовувати методи і прийоми системного аналізу управлінських проблем; виконувати структурування рішення, інтерпретувати принципи рішень, встановлювати взаємозв'язок рішення з функціями управління; розробляти програмно-цільові рішення із застосуванням “дерева цілей” і “дерева рішень”; інтегрувати в процес прийняття рішень аналітичний і аудиторський процеси; вибирати оптимальний варіант рішення серед альтернатив на основі відповідності результатів їх реалізації (“вигоди-витрати”) цілям діяльності; розробляти рішення з недопущення збитковості чи її подолання, а також зростання прибутку; моделювати ситуації та застосовувати методи ситуаційного аналізу в прийнятті рішень; моделювати рішення: з досягнення оптимальних вартісно-часових характеристик щодо забезпеченості підприємства матеріальними запасами, з інвестицій в основні фонди для розробки проектів інвестиційних рішень; з фінансових інвестицій для формування та розробки портфельних інвестиційних рішень; з фінансових рішень щодо активів, зобов'язань, власного капіталу для позитивного впливу на фінансовий стан підприємства; застосовувати методи стратегічного аналізу в обґрунтуванні рішень з розвитку підприємства.

Передумови до початку вивчення:

Навчальний курс базується на знаннях, здобутих при вивченні таких дисциплін, як економетрія, статистика, фінанси підприємств, бухгалтерський облік, управлінський облік, економічний аналіз, фінансовий менеджмент, стратегічний менеджмент, аудит.

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни. Метою вивчення дисципліни “Моделі і методи прийняття рішень в аналізі і аудиті” є отримання студентами знань як методологічного, так і прикладного характерів щодо моделювання прийняття рішень з використанням аналітичних і аудиторських інструментів (моделей, методів, методик) на основі інтеграції знань теорії прийняття рішень, економічного аналізу, аудиту.

За результатами опанування навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набувають професійні компетентності, а саме:

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК01).

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК02).

Здатність працювати в команді (ЗК03).

Здатність працювати автономно (ЗК04).

Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК06).

Здатність бути критичним та самокритичним (ЗК07).

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК08).

Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК09).

Здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗК10).

Навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій (ЗК11).

Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.(ЗК13).

Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро-та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці (СК01).

Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування (СК02).

Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення (СК03).

Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання (СК04).

Проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень (СК05).

Здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій (СК06).

Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів (СК08).

Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків (СК10).

Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. (СК11).

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень (ПР04)

Розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації (ПР08)

Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття (ПР17).

Аналізувати розвиток систем, моделей і методів бухгалтерського обліку на національному та міжнародному рівнях з метою обґрунтування доцільності їх запровадження на підприємстві. (ПР18).

Структура курсу

| № | Тема | Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання | Стислий зміст | Інструменти і завдання |
|---|--|---|--|---|
| 1 | Сутність, принципи і вимоги до управлінських рішень. | денна 2/0/2 заочна 1/0/0,3 | Принципи управління як основа управлінських рішень. Сутність та функціональна наповненість управлінських рішень. Види управлінських рішень. Вимоги, що висуваються до управлінських рішень. Роль моделювання в прийнятті управлінських рішень. Види моделей та їх характеристика. Методи прийняття рішень. | Презентації, практичні вправи, ситуаційні завдання, тести, індивідуальні завдання |
| 2 | Системний аналіз управлінських проблем. | денна 4/0/4 заочна 1/0/0,3 | Поняття системного аналізу та передумови його застосування при вирішенні управлінських проблем. Процес системного аналізу управлінських проблем. Особливості застосування системного аналізу при вирішенні управлінських проблем (методичні прийоми і способи). | Презентації, практичні вправи, ситуаційні завдання, тести, індивідуальні завдання |
| 3 | Методологічні основи підготовки проектів управлінських рішень. | денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,2 | Теорія рішень. Багатоаспектний підхід до прийняття управлінських рішень. Методи та способи прийняття управлінських рішень. Поняття та підходи до моделювання при прийнятті управлінських рішень. Нестандартні підходи до прийняття управлінських рішень. | Презентації, практичні вправи, ситуаційні завдання, тести, індивідуальні завдання |
| 4 | Програмно-цільовий підхід до прийняття управлінських рішень. | денна 3/0/3 заочна 0,5/0/0,2 | Зміст програмно-цільового управління. Поняття програми та її основні характеристики. Методика розробки комплексних програм. Життєвий цикл комплексних програм. Прогнозне моделювання розвитку. Види кошторисів та їх роль у прийнятті управлінських рішень | Презентації, практичні вправи, ситуаційні завдання, тести, індивідуальні завдання |
| 5 | Аналіз варіантів підготовка проектів управлінських рішень. | денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,2 | Загальні положення процесу підготовки і прийняття рішень. Визначення цілей та вибір стратегії. Оцінка варіантів рішень. Організація виконання рішень. Оцінка ефективності прийнятих рішень. Контроль виконання прийнятих рішень. Етика в прийнятті управлінських рішень. | Презентації, практичні вправи, ситуаційні завдання, тести, індивідуальні завдання |
| 6 | Моделі розв'язання проблем беззбитковості діяльності. | денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,2 | Теоретичні основи аналізу беззбитковості. Види моделей беззбитковості та їх характеристика. Кромка безпеки. Графіки беззбитковості. Методика аналізу беззбитковості. Обмеження, які існують при моделюванні беззбитковості. | Презентації, практичні вправи, ситуаційні завдання, тести, індивідуальні завдання |

| № | Тема | Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання | Стислий зміст | Інструменти і завдання |
|----|--|---|---|--|
| 7 | Аналіз вигод і витрат. | денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,2 | Модель аналізу вигод і витрат. Визначення коректних варіантів вибору. Вимірювання і оцінка вигод і витрат. Порядок коригування на інформацію та дисконтування. Зміни у відносних цінах. Аналіз чуттєвості. Аналіз невизначеності і ризику. | Презентації, практичні вправи, ситуаційні завдання, тести, індивідуальні завдання |
| 8 | Моделі та методи аналізу інвестицій в основні засоби. | денна 4/0/4 заочна 0,5/0/0,2 | Основи аналізу інвестицій в основні засоби. Основні методи і моделі аналізу інвестицій в основні засоби. Методи оцінки інвестицій в основні засоби. | Презентації, практичні вправи, ситуаційні завдання, тести, індивідуальні завдання |
| 9 | Методи та моделі фінансових інвестицій. | денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,2 | Поняття та особливості здійснення фінансових інвестицій. Основні форми фінансового інвестування. Модель формування політики управління фінансовими інвестиціями. Основні критерії аналізу фінансових інвестицій. Методи аналізу фінансових інвестицій. | Презентації, практичні вправи, ситуаційні завдання, тести, індивідуальні завдання |
| 10 | Ситуаційний аналіз при прийнятті управлінських рішень. | денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,2 | Аналіз ситуації господарюючого суб'єкта. Оцінка реального стану. SWOT-аналіз. Стратегічний вартісний аналіз. Оцінка конкурентної позиції та визначення стратегічних дій. | Презентації, практичні вправи, ситуаційні завдання, тести, індивідуальні завдання |
| 11 | Моделі та методи управління матеріальними запасами. | денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,2 | Поняття та мета управління запасами. Завдання аналізу використання матеріальних запасів. Моделі управління матеріальними запасами. Нормування як метод оптимізації матеріальних запасів. Системи контролю матеріальних запасів. | Презентації, практичні вправи, ситуаційні завдання, тести, індивідуальні завдання |
| 12 | Методи фінансового управління. | денна 4/0/4 заочна 0,5/0/0,2 | Поняття фінансового управління., його методи і завдання. Фінансова модель підприємств. Математичне моделювання в управлінні фінансовою діяльністю підприємства. Моделювання фінансових стратегій на мікроекономічному рівні. Стратегія управління фінансовою стійкістю. Удосконалення фінансового управління. Розрахунок показників фінансової стійкості. Оцінка можливості банкрутства. Пошук шляхів удосконалення фінансового стану підприємства. | Презентації, практичні вправи, ситуаційні завдання, тести, індивідуальні завдання |

| № | Тема | Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання | Стислий зміст | Інструменти і завдання |
|----|---|---|---|---|
| 13 | Методи прийняття стратегічних управлінських рішень. | денна 4/0/4 заочна 0,5/0/0,2 | Стратегічний аналіз як основа прийняття стратегічних управлінських рішень. Переваги стратегічного підходу до управління. Процес прийняття стратегічних рішень. | Презентації, практичні вправи, ситуаційні завдання, тести, індивідуальні завдання |
| 14 | Методи прийняття рішень у прогнозуванні розвитку підприємств. | денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,2 | Моделі прийняття рішень щодо прогнозування розвитку підприємства. Прогнозування на основі пропорційних залежностей. Прогнозування фінансової діяльності. Оцінка ефективності моделей прогнозування. | Презентації, практичні вправи, ситуаційні завдання, тести, індивідуальні завдання |

Рекомендована література

Основна література

1. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі і аудиті [текст]: навч.посіб. / (О. В. Сметанко, І. С. Шарапова, В. О. Горбачьов, Н. В. Бурдюг, Г. С. Коваленко, О. С. Сорокіна); за ред. О. В. Сметанко. – К.: "Центр учебової літератури", 2013. – 456 с.
2. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі і аудиті: навч.посіб./ Н.М. Гаркуша, О.В. Цукатова, О.О. Горошанська. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2012. – 591 с.
3. Іваніenko В.В., Отенко В.І. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі і аудиті. Навчальний посібник.- Х.: ВД "ІНЖЕК", 2012.- 304 с.
4. Лубенець С.В. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі і аудиті. Навчальний посібник.- Л.: "Магнолія 2006", 2010.- 264 с.
5. Захарченко В.І., Балахонова О.В. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі і аудиті. Навчальний посібник.-Л.: "Магнолія 2006", 2012.-353 с.
6. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі і аудиті. Навчальний посібник для студентів спец. 7.05106 " Облік і аудит"./ За ред. Д.е.н. проф. Ф.Ф. Бутинця, к.е.н. доц. М.М. Шигун. – Житомир. ЖДТУ, 2004. – 352 с.
7. ИваниенкоВ.В. Модели и методы принятия решений в анализе и аудите. Учеб.пос.-Х.:ИД «ИНЖЕК», 2004. – 296 с.
8. Бутко А.Д. Методи і моделі в економічному аналізі та аудиті: навчальний посібник/ А.Д. Бутко, О.О. Заремба. – К.: КНТЕУ, 2009.

Додаткова література

9. Процедури моделювання та прийняття рішень в процесі аудиту: монографія / В.С. Рудницький, О.М. Бунда. – Львів: Видавництво Львів. комерц. Академії, 2009. – 208 с.
10. Приймак В.М. Прийняття управлінських рішень: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2008. – 240 с
11. Аналіз вигід і витрат: Практ. посібник /Секр. Ради Скарбниці Канади; пер. с англ. С. Соколик; наук. ред. О. Кілієвич.- К.: Основи, 2000.- 175 с.
12. Аналіз вигід і витрат. Концепції і практика: Пер. з англ. /Ентоні Е.Боардм, Девід Х.Брінберг, Ейдан Р.Вайнінг, Девід Д.Вайнер. – К.: Видавництво «АртЕк», 2003. – 568 с.
13. Редченко К. І. Аудит стратегічних управлінських рішень, прогнозів та проектів. – К., 2003. – 320 с.
14. Пилипенко А. А. Стратегічна інтеграція підприємств: механізм управління та моделювання розвитку: монографія. Х.: ВД "ІНЖЕК", 2008. 408 с.
15. Рейльян Я.Р. Аналитическая основа принятия управленческих решений. – М.: Финансы и статистика . 1989. – 206 с.
16. Бертюненг Р., Найт М. Управление денежными потоками.- Питер, 2004.
17. Бланк И.А. Управление активами. – К.: Эльга. – 2002. – 720 с.
18. Бланк И.А. Управление прибылью. – К.: Ника-центр, 1998. – 544 с.
19. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс. – К.: Ника-центр, Эльга, 2001. – 528с.
20. Рогальский Ф.Б., Курилович Я.Е., Цокуренко А.А. Математические методы анализа экономических систем. Книга 1. Теоретические основы. Научное издание. – Киев: Наукова думка, 2001. – 435 с.
21. Рогальский Ф.Б., Курилович Я.Е., Цокуренко А.А. Математические методы анализа экономических систем. Книга 2. Методы и алгоритмы решения трудноформализуемых задач. Научное издание. – Киев: Наукова думка, 2001. – 423 с.
- Эддоус М., Стенефілд Р. Методы принятия решений /Пер с англ. Под ред. член-корр. РАН И.И. Елисеевой.- М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997.– 590 с.

Інформаційні ресурси.

<http://www.mon.gov.ua> - сайт міністерства освіти і науки України

<http://www.snu.edu.ua> - сайт Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля

Методичне забезпечення

Опорний конспект лекцій; методичні матеріали для проведення самостійної роботи; навчально-методичний комплекс дистанційного курсу дисципліни.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Таблиця 1

Оцінювання курсу для студентів денної форми навчання

| Інструменти і завдання | Кількість балів |
|------------------------|-----------------|
| Участь в обговоренні | 20 |
| Тести | 25 |
| Індивідуальні завдання | 25 |
| Заліковий тест | 30 |
| Разом | 100 |

Таблиця 2

Оцінювання курсу для студентів заочної форми навчання

| Активність роботи на практичних завдань | Виконання і захист контрольної роботи | Заліковий тест | Сума |
|---|---------------------------------------|----------------|------|
| 10 | 40 | 50 | 100 |

Таблиця 3

Шкала оцінювання студентів

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка ECTS | Оцінка за національною шкалою |
|--|---|---|
| 90 – 100 | A (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок) | зараховано |
| 82-89 | B (вище середнього рівня з кількома помилками) | |
| 74-81 | C (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок) | |
| 64-73 | D (непогано, але зі значною кількістю недоліків) | |
| 60-63 | E (виконання задовільняє мінімальним критеріям) | |
| 35-59 | FX | не зараховано з можливістю повторного складання |
| 0-34 | F | не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни |

Зарахування результатів, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті

Результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), зараховуються за наявності відповідного документу (сертифікат, свідоцтво, посилання тощо), які визначають тематику та обсяг навчання. Для зарахування визнаються сертифікати, отримані на платформі відкритих онлайн-курсів Prometheus, Дія.Освіта або інших ресурсах.

Політика курсу

Плагіат та академічна добroчесність:

Списування під час виконання поточних модульних робіт та тестування заборонено (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

Завдання i заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшенні за письмовим дозволом директора інституту.

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Вимоги до студента:

- бути присутнім в аудиторії згідно розкладу та часу проведення занять;
- залишати аудиторію з дозволу викладача;
- не заважати викладачу проводити заняття.
- бути підготовленим відповідно до тем курсу;
- виконувати вимоги та своєчасно проходити контрольні заходи.